

# Erken Başlamak ya da Başlamamak Bütün Mesele Gerçekten Bu mu ?

## Öğretmenlerin Yabancı Dil Eğitime Erken Başlamaya Dair Bilmesi Gerekenler



Servet ÇELİK  
Karadeniz Teknik Üniversitesi  
Öğretim Üyesi



Eğitim alanındaki diğer popüler eğilimlerde olduğu gibi, yabancı dil öğretime küçük yaşta başlanılmasına yönelik de büyük bir destek söz konusudur. Tüm dünyada, "daha erken, daha iyi" anlayışına sahip eğitimciler, yabancı dil öğretimini ilköğretim düzeyinde yaşları 5-6 yaşa kadar inen çocuklara indirgeme çabalarına katkı sağladılar. Bu durum, özellikle İngilizcenin ya-

bancılı dil olarak öğretildiği yerlerde ön plana çıkmaktadır. Avrupa Birliği, Orta Doğu, Güneydoğu Asya ve Güney Amerika'daki ülkeler artık resmi eğitim sürecinin başlangıcından itibaren yabancı dil eğitimi teşvik etmekte ya da zorunlu kılmaktadır. Türkiye bu anlamda bir istisna değildir. Şahsımın da uzman araştırmacı ve koordinatör olarak görev aldığı ve 2013 yılı Şubat ayın-

da Talim ve Terbiye Kurulu'nda resmileşen İlk ve Ortaokullar (2-8. Sınıflar) İngilizce Öğretim Programı da işte bu eğilimi esas alarak hazırlandı (Çelik & Karaca, 2014; Kırkgöz, Çelik, & Arıkan, 2015). İngilizce öğretiminde öğrenci çıktıkları ve başarı ile ilgili süregelen sorunları çözmeyi amaçlayan bu yeni program İngilizcenin öğretilmesine dair pek çok değişikliği beraberinde getirdi. Bunlardan en önemli olanı kuşkusuz ki, öğrencilerin İngilizce öğrenmeye başladıkları yaşın düşürülmesi oldu. Dil öğretimi daha önce 9-9 ½ yaş döneminde (dördüncü sınıfta) başlıyorken, şimdi 6-6 ½ yaşındaki öğrenciler ile ikinci sınıftan itibaren yürütülmektedir.

### Neden Küçük Yaştaki Çocuklara Odaklanıyoruz?

Yıllarca, küçük yaştaki çocukların yabancı dili daha kolay ve iyi öğrendikleri varsayıla gelmiştir. Bu inanış kısmen iki dilli ailelerde yetişen çocukların gözlemlenmesine bağlı olarak ortaya çıkmış olabilir. Doğuştan itibaren sürekli olarak iki "anadil"e maruz kalan bu çocuklar haliyle her iki dilde de rahatlıkla kendilerini ifade edebilmektedirler. Öte yandan, ergen ve yetişkinlerin, yoğun bir dil öğrenme ortamında oldukları zaman bile, yabancı dilde iletişim kurmada daha fazla zorluk çektikleri bilinmektedir. Bunun

ışığında, çocuklarının çift dillilik avantajına sahip olması için yarışan tek dilli ebeveynlerin okul öncesi çağındaki erken/ilk çocukluk dönemindeki (3-6 yaş) çocuklarını yabancı dil eğitimi veren programlara kaydettirme çabası gayet normal karşılanmalıdır. Buna ek olarak, televizyonlardaki çocuk programları genellikle ikinci dillerindeki basit kelimeleri bize tanıtan çift dilli karakterlere sahiptir. Dahası, dil temelli eğitsel oyuncaklar ve materyaller, gerçekten işe yaradıklarına dair çok az kanıt olsa dahi, önemli bilişsel yararlar sağlıyormuş gibi teşvik edilmektedir.

Diğer taraftan, küçük yaştaki çocukların yabancı dilleri daha kolay öğrenebilecekleri görüşü sadece akıllı bir pazarlamayla pekiştirilmiş popüler bir varsayımdan ibaret değildir. Bu kanaat—küçük yaştaki çocuklara yabancı dil öğretimi fikri—önde gelen eğitim araştırmacıları tarafından yapılan pek çok akademik çalışma ile de teoriye desteklenmektedir (Cameron, 2001; Larson-Hall, 2008; Nikolov & Mihaljevic Djigunovic, 2011; Scheffler, 2013). Örneğin, Cameron (2001), bu alandaki önemli bir referans kaynağı olan kitabında, yabancı dil öğretimine erken yaşlarda başlanmasının daha iyi algısal becerilere (örneğin, dinleme) ve ana dile yakın telaffuza destek olma gibi birçok

faydasını ortaya koymuştur. Piaget ve Vygotsky'nin düşünce ve eserlerinden yola çıkan Cameron, çocukların bilgiyi çevresindekilerle ve bakıcılarıyla etkileşim içinde yapılandırma şekillerinin altını çizmekte; küçük yaştaki çocukların büyüklere oranla daha az çekingen olduklarını ve destekleyici bir ortamda dile yoğun bir şekilde maruz bırakılarak dil becerilerini kolayca geliştireceklerini vurgulamaktadır. Bu görüş, oyunlar, rol oynama ve animasyon video gibi çocuk dostu, dinamik aktivitelerle yabancı dil öğretilen küçük yaştaki çocukların geleneksel kalıplara göre öğrenim gören daha büyük yaştaki öğrencilere nazaran dili kendiliğinden, daha yaratıcı olarak kullanmaya başlayabileceğini savunan Scheffler (2013) tarafından da desteklenmektedir.

Dil öğrenmeye örgün eğitim sürecinin başında erken yaşlarda başlanmanın çok belirgin başka bir pratik faydası daha vardır: Dili uzun bir zaman diliminde daha fazla deneyimleme imkânı sunar ve bu da haliyle daha yüksek bir yeterlilik seviyesine ve uzun süreli kalıcı öğrenmeye götürebilir. Larsen-Hall'un (2008) belirttiği gibi, bu durum özellikle öğrencilerin sınıf dışında yabancı dili kullanmak için çok az fırsat bulabildikleri ortamlarda büyük öneme sahiptir. Bu, dil öğretimine erken yaşta başlanmanın bahsedilen tüm avantajları arasında, Türkiye'nin



zorunlu yabancı dil olarak İngilizce öğretimini 6-6.5 yaşlarında 2. sınıf seviyesinden başlayarak yürürlüğe koyma kararında çok daha önemli bir etkiye sahip olmuştur.

### **Çok Küçük Yaştaki Öğrencilerle Çalışmanın Zorlukları**

Potansiyel faydalarına rağmen, yabancı dilin ilkökul düzeyinde erken yaşlarda öğretilmesi olayı basit bir mesele değildir. Diğer derslerde olduğu gibi, çok küçük öğrencilerle çalışmak, uygun bir müfredatı geliştirmeden tutun da çocukların yaşına uygun öğretim materyallerine ve küçük yaştaki çocukların nasıl öğrendiklerine dair bir anlayışa dayalı öğretim yaklaşımlarına kadar pek çok özel durumun dikkatli bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir. İlginçtir ki, son yıllarda zorunlu yabancı dil eğitiminin çok küçük yaştaki çocukları kapsayacak şekilde tasarlandığı Türkiye gibi İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği pek çok ülkede bu çocuklara kimlerin ders vereceği (Copland, Garton, & Burns, 2013) veya nasıl bir öğretim yapılması gerektiği gibi fiili durumlardan çok dil öğrenmeye erken başlamanın farazi faydaları üzerinde odaklanılmaktadır. Bilinmelidir ki, DeKeyser'in (2013) işaret ettiği gibi, daha büyük yaştaki çocuklara ve geleneksel öğretim yöntemlerine alışmış olan öğretmenlerin herhangi bir ön ha-

zırlık olmadan birden tüm yaklaşımlarını değiştirmelerini beklemek hiç gerçekçi değildir. Bu öğretmenlerin, küçük yaştaki çocuklarla çalışmanın incelik ve zorluklarıyla başa çıkmak için, öğretmen eğitimi programları, hizmet içi eğitimler ve diğer mesleki destek programları vasıtasıyla sunulacak ciddi bir desteğe gereksinimleri olduğunu unutmamalıyız.

### **Daha Erken Başlamak Gerçekten Fark Yaratır mı?**

Dil öğrenmeye daha erken yaşta başlamanın teorik açıdan faydalı olduğu düşünülse de bu düşünceyi netice açısından aleni bir şekilde destekleyen çok az sayıda kayda değer veri bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak bir meslektaşımla yapmış olduğum bir çalışma birbirini desteklemeyen dağınık sonuçlar ortaya koymuştur. Zorunlu İngilizce eğitiminin erken yaşlarda başladığı ülkelerin bazılarında TOEFLa (Yabancı Dil Olarak İngilizce dil yeterliliğini ölçen uluslararası bir sınav) giren öğrencilerin ortalama puanlarının zorunlu İngilizce derslerinin daha sonraki yıllarda başladığı ülkelerden aynı sınava giren öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Diğer taraftan, İngilizceye erken yaşlarda başlanan bazı ülkelerde ise çok daha geç başlanana göre

TOEFL ortalamalarının bariz olarak daha düşük olduğu kaydedilmiştir (Çelik & Karaca, 2014).

Böyle bir standart testin dil yeterliliğini mükemmel bir şekilde ölçtüğünü iddia etmiyoruz, fakat araştırmamızın sonuçları, öğrenci başarısında birçok faktörün kolektif rol oynadığını açıkça göstermiştir. Örneğin, yüksek TOEFL ortalamasına sahip ülkelerde, dil öğretimine daha fazla zaman ayrıldığı; İngilizcenin, bir yan dersten ziyade temel ders olarak kabul gördüğü; sınıflardaki öğrenci sayısının daha az olduğu ve öğretimin iletişimsel bir yaklaşıma göre gerçekleştirildiği ortaya konulmuştur. Diğer taraftan, daha düşük ortalama puana sahip ülkelerde, sınıfların daha kalabalık olduğu; öğretmenlerin yeterli eğitime sahip olmadığı ve kendi İngilizce beceri ve yeterliliklerinin dahi düşük olduğu ve öğrencilerin yabancı dili sınıf ortamının dışında kullanabilmeleri için çok az fırsatları olduğu vurgulanmaktadır Tüm bu bulgular, yabancı dil öğrenmeye erken başlamanın tek başına başarıyı garanti etmek için yeterli olmadığını ve başka birçok konuda da kafa yorulması gerektiğini göstermektedir.

### **İleriye bakarken**

Pek çok ülkede, çok küçük yaştaki öğrencilere yönelik zorunlu yabancı dil eğitimi, Türkiye'de olduğu gibi nispeten yeni





bir uygulama ve bu nedenle, bu aşamada uzun vadeli sonuçların ne olacağını tahmin etmek mümkün değildir. Bununla birlikte, tek bir strateji ve adımın yabancı dil eğitiminde zayıf öğrenci çıktıları ve başarısızlık sorununu çözmek için yeterli olamayacağı açıktır. İleriyi düşünerek gerekli tedbirleri almak ve dil öğrenimi ile ilgili konuları bütüncül bir bakış açısıyla ele almayı sürdürmeliyiz. Yabancı dil eğitiminde başarı için dikkate alınması gereken diğer konuları ise şöyle sıralayabiliriz:

- Hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitiminin ve mesleki gelişimin niteliğini arttırmaya yönelik çabaların devamı;

- Müfredat tasarımı ve başarılı sınıf içi uygulamalarına yönelik olarak yurtiçi ve yurtdışında yapılmış olan son eğitim araştırmalarına ve yayınlara dikkat çekilmesi;

- Öğrencileri motive etmek için yenilikçi yöntem ve tekniklerin araştırılması;

- Ders kitapları ve diğer eğitim ve öğretim materyallerinin ve ders araç-gereçlerinin temini ve iyileştirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi;

- Haftalık ders saatlerinin artırılmasına yönelik yeni düzenlemelerin yapılması;

- Sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılması ve öğrenme ortamının iyileştirilmesi için etkili çözümler üretilmesi;

- Sınıflarda teknoloji kullanımını özendirmek için gerekli adımların atılması;

- Devlet politikalarına yön veren karar vericilerinin, okul yöneticilerinin, ebeveynlerin ve toplumun diğer kesimlerinin geniş katılım ve desteğinin sağlanması.

Hatırlanmalıdır ki bunların hepsinden daha önemlisi, öğrenci başarısı üzerinde doğrudan en büyük etkiye sahip olan öğretmenlerin olumlu tutumlarının geliştirilmesi ve desteklenmesi meselesidir. Bu nedenle, bu konuda gerekli sorumluluğu üstlenmek—müfredatın gerekliliklerinin farkında olduklarından, sağlanan materyal ve kaynaklardan en iyi şekilde yararlandıklarından, uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullandıklarından ve mesleki becerilerini güncellemek için sürekli bir çaba içinde olduklarından emin olmak—öğretmenlerin vicdani yükümlülüğüdür. İngilizce öğretmenleri, her şeyden önce meslek ahlakı ve mesleki değerler ışığında bu sorumluluklarının farkına vararak hareket etmeli; öğrencilerine karşı duyarlı olmalı; çocuk gelişimi ve psikolojisini bilmeli ve onların bireysel öğrenme ihtiyaçlarını göz önüne almalıdır. Başarmak

için inanmalı! Unutulmamalıdır ki başarıya inanmayan öğretmenlerin kendilerini ve yaptıklarını—dolayısıyla elde edecekleri sonuçları—değiştirmeleri beklenemez.

### Referanslar

Cameron, L. (2001). Teaching languages to young learners. Cambridge, England: Cambridge University Press.

Copland, F., Garton, S., & Burns, A. (2013). Challenges in teaching English to young learners: Global perspectives and local realities. *TESOL Quarterly*. Advance online publication. doi: 10.1002/tesq.148

Çelik, S., & Karaca, B. (2014). Improving learner outcomes in EFL: Does early instruction lead to greater achievement? *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 8(1), 1-10.

DeKeyser, R. (2013). Age effects in second language learning: Stepping stones toward better understanding. *Language Learning*, 63(1), 52-67.

Kırkgöz, Y., Çelik, S., & Arıkan, A. (2016). Laying the theoretical and practical foundations for a new elementary ELT curriculum: A procedural analysis. *Kastamonu Education Journal*, 4(3), 1199-1212.

Larson-Hall, J. (2008). Weighing the benefits of studying a foreign language at a younger

starting age in a minimal input situation. *Second Language Research*, 24(1), 35-63.

Nikolov, M., & Mihaljevic Djigunovic, J. (2011). All shades and every color: An overview of early teaching and learning of foreign languages. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 95-119.

Scheffler, P. (2013). Introducing very young children to English as a foreign language. *International Journal of Applied Linguistics*. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/ijal12035.pdf